

Literatuur

Pedagogiek | Rijksuniversiteit Groningen

2026 - 2027

RGPE-2361-834 | €12,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

| Slim
Academy

Content editors gezocht!

Zoek jij een flexibele bijbaan die perfect aansluit op je studie én die je vanuit huis kunt doen?

Bij Slim Academy verdien je geld met iets wat je toch al doet: leren. Door het samenvatten en nakijken van je eigen lesstof herhaal je alles wat jij voor je tentamen moet weten terwijl je werkt!

Wat bieden wij:

- Een mooie vergoeding
- Een **flexibele bijbaan** waarbij je werkt wanneer het jou uitkomt
- Je werkt **vanuit huis**: Geen reistijd, gewoon lekker in je eigen omgeving
- Een mooie aanvulling op je CV
- **Gratis toegang** tot al ons studiemateriaal
- Een baan die perfect aansluit bij je studie

Als **Content Editor** draag je bij aan de kwaliteit van onze samenvattingen door ze te controleren op inhoud en ze up-to-date te maken.

Slim
Academy

Geïnteresseerd? Stuur je cv en motivatie naar klantenservice@slimacademy.nl

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **literatuursamenvatting** van het vak **inleiding pedagogiek**, dat je volgt in blok 1 van het eerste jaar van de bachelor pedagogische wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen. In dit vak leer je onder andere hoe het biologisch model van bronfenbrenner werkt en wat voor opvoedingsstijlen we kennen.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 5	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 5	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 5 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 5 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

- Selecteer de tekst
- Klik op het vlaggetje
- Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale en papieren updates

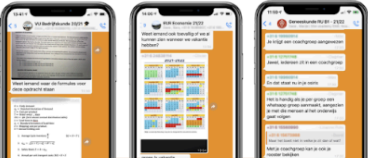
Aan het begin van het blok is nog niet alle vakinformatie beschikbaar, daarom vullen wij de samenvatting zo snel mogelijk aan zodra onze auteurs de nieuwe lesstof hebben ontvangen. Zo blijft de inhoud actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: vanaf **21 september 2026** is de volledige samenvatting **digitaal** beschikbaar in de app.

Later in het blok verzenden we de **papieren samenvatting**. Deze wordt op **13 oktober 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 5**. In het onderstaande overzicht zie je welke stof is opgenomen.

Stof	
Week 1	Introducing Bronfenbrenner H2 'The bioecological model of human development' Luijk et al (2025): Opgroeien in een veranderende wereld
Week 2	Gezinsrapport (2011) H7 'Opvoeden in Nederland' en Keller et al (2018): The myth of universal sensitive responsiveness
Week 3	De Winter (2024): Verander de wereld, begin bij de opvoeding (H.1, 2, 4 en 5) Zuurmond et al (2024): Learning to question the status quo. Critical thinking, citizenship education and 'Bildung' in vocational education
Week 4	Van Beurden & De Haan (2020): "I want good children, also for this country"
Week 5	Baker, D. P. (2014). Minds, Politics, and Gods in the Schooled Society: Consequences of the Education Revolutie. Tyack, D., & Tobin, W. (1994). The 'grammar' of schooling: Why has it been so hard to change

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy!	1
Digitale en papieren updates	2
Inhoudsopgave	3
Week 1: Het bio-ecologische model van Bronfenbrenner	4
Hoofdstuk 2: Bronfenbrenner en de (bio)ecologische benadering van ontwikkeling	4
Artikel van Luijk et al (2025) opgroeien in een veranderlijke wereld	8
Week 2: De doelen en de opvoedingsstijlen binnen het gezin	12
Hoofdstuk 7: Opvoeden in Nederland	12
Artikel Keller et al (2018): The myth of universal sensitive responsiveness	19
Week 3 : Ideeën over ouder-kind relaties en verantwoordelijkheden	23
Hoofdstuk 1: De politiek als supernanny	23
Hoofdstuk 2: survival of the fittest child	25
Hoofdstuk 4: Samen uit de opvoedingskramp	27
Hoofdstuk 5: Het algemeen belang als opvoedingsdoel	29
Artikel van Zuurmond et al. (2024): Learning to question the status quo. Critical thinking, citizenship education and 'Bildung' in vocational education	32
Week 4: Opkomst van de school maatschappij	36
Artikel Van Beurden & De Haan (2020): "I want good children, also for this country"	36
Week 5: De mogelijke gevolgen van een geschoolde samenleving en de redenen waarom het onderwijs moeilijk te veranderen is	38
Artikel van Baker (2014): De geschoolde samenleving	38
Artikel van Tyack en Tobin (1994): Grammatica van het onderwijs	41

Week 1: Het bio-ecologische model van Bronfenbrenner

Introductie

Deze week wordt hoofdstuk 2: *The bioecological model of human development* besproken uit het boek *Introducing Bronfenbrenner* (Hayes et al., 2022). Dit hoofdstuk gaat over het bioecologische model van Urie Bronfenbrenner en de ontwikkeling hiervan door de tijd. Vervolgens gaat het artikel van Luijk et al. (2025) over de pedagogiek als wetenschap.

Hoofdstuk 2: Bronfenbrenner en de (bio)ecologische benadering van ontwikkeling

Wie was Bronfenbrenner?

Urie Bronfenbrenner (1917–2005) heeft het denken over kindontwikkeling fundamenteel beïnvloed. Zijn werk, hoewel minder bekend dan dat van Piaget of Vygotsky, heeft grote impact gehad op zowel beleid als praktijk binnen de vroegkinderlijke ontwikkeling.

Bronfenbrenner werd geboren in Moskou, groeide op in de VS, en studeerde psychologie aan Cornell, Harvard en Michigan. Tijdens zijn academische carrière, vooral aan Cornell, ontwikkelde hij zich tot een wetenschappelijk activist die het belang van sociaal beleid voor gezinnen en jonge kinderen krachtig verdedigde. Hij ageerde tegen het toenmalige Amerikaanse individualisme en pleitte voor overheidsinvesterings in kinderopvang en opvoedingsondersteuning, met als doel maatschappelijke gelijkheid te bevorderen.

Zijn werk vond toepassing in publieke beleidsontwikkeling, zoals het Head Start-programma van Lyndon B. Johnson in de jaren zestig. Bronfenbrenner zag deze vroege interventie niet enkel als een educatief initiatief, maar als een manier om gezinnen zelfvertrouwen, structuur en zinvolle activiteiten te bieden.

Internationale en culturele invloed

Bronfenbrenner onderzocht opvoedingspraktijken in de VS en de Sovjet-Unie. In *Two Worlds of Childhood* (1970) benadrukte hij hoe culturele harmonie tussen gezin en maatschappij in de USSR de sociale ontwikkeling van kinderen bevorderde. In de VS daarentegen zag hij een verschuiving van opvoedingsverantwoordelijkheid van gezinnen naar instellingen, wat volgens hem leidde tot minder volwaardige socialisatie. Dit onderstreepte zijn pleidooi voor structurele gezinsondersteuning.

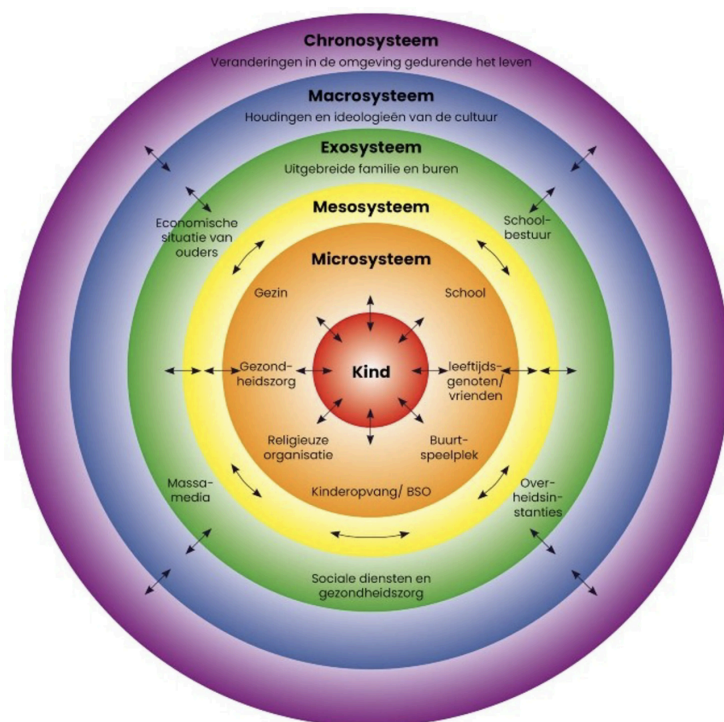
Ecologische model van menselijke ontwikkeling

In 1979 publiceerde Bronfenbrenner *The Ecology of Human Development*, waarin hij zijn ecologisch model introduceerde. Dit model stelt dat de ontwikkeling van een kind niet alleen wordt bepaald door individuele kenmerken, maar ontstaat door een voortdurende wisselwerking tussen het kind en zijn omgeving. Die omgeving bestaat uit verschillende lagen, die elkaar beïnvloeden.

Bronfenbrenner verdeelde deze context in vijf geneste systemen:

- **Microsysteem:** dit is de directe omgeving waarin het kind actief deelneemt, zoals het gezin, de school, de opvang of de vriendengroep;
 - Een voorbeeld hiervan is de relatie tussen een kind en zijn ouders, of de interactie tussen een kind en de leerkracht in de klas;
- **Mesosysteem:** dit gaat over de verbindingen tussen verschillende onderdelen van het microsysteem;
 - Een voorbeeld is de samenwerking tussen ouders en school. Wanneer ouders en leerkrachten goed contact hebben, kan dit een positieve invloed hebben op de ontwikkeling en het welzijn van het kind;
- **Exosysteem:** dit bestaat uit omgevingen waar het kind zelf niet direct deel van uitmaakt, maar die wel invloed hebben op het kind;
 - Een voorbeeld is het werk van ouders. Als een ouder veel stress ervaart op het werk of lange werkdagen maakt, kan dit invloed hebben op de sfeer thuis en daarmee ook op het kind;
- **Macrosysteem:** dit verwijst naar de bredere culturele en maatschappelijke context, zoals normen, waarden, wetten, tradities en ideologieën;
 - Een voorbeeld is de manier waarop een samenleving denkt over opvoeding, zelfstandigheid of onderwijs. In sommige culturen ligt bijvoorbeeld meer nadruk op individuele ontwikkeling, terwijl in andere culturen familie en gemeenschap centraler staan;
- **Chronosysteem:** dit gaat over de invloed van tijd en veranderingen door de jaren heen;
 - Dit kan gaan om persoonlijke gebeurtenissen, zoals een verhuizing, scheiding of de geboorte van een broertje of zusje, maar ook om historische ontwikkelingen, zoals digitalisering, economische crises of veranderingen in het onderwijssysteem.

Deze structuur laat zien dat de ontwikkeling van een kind plaatsvindt binnen een complexe context. Bronfenbrenner benadrukt daarmee dat het kind en de omgeving niet los van elkaar kunnen worden gezien: ze beïnvloeden elkaar voortdurend.

Ecologisch model van Bronfenbrenner.

<https://www.gro-up.nl/over-gro-up/kijk-op-groei/wetenschappelijke-onderbouwing-kijk-op-groei/bijlage-1-model-van-bronfenbrenner/>, geraadpleegd op 9 april 2026

Van ecologisch naar bio-ecologische model

Hoewel zijn ecologische model breed werd omarmd, vond Bronfenbrenner dat de focus te veel kwam te liggen op de context en te weinig op het kind zelf. Daarom voegde hij in de jaren negentig een nieuwe dimensie toe: **het bio-ecologische model**. De kern van deze benadering is het **PPCT-model**:

- **Proximal processes (P)**: langdurige, wederkerige interacties tussen kind en omgeving;
- **Person (P)**: kenmerken van het kind, zoals temperament of aanleg;
- **Context (C)**: de eerder genoemde vijf systemen;
- **Time (T)**: ontwikkeling over de tijd, inclusief levensfase en historische context.

Proximale processen vormen hierbij het motorisch centrum van ontwikkeling. Voorbeelden zijn dialogen, spel, probleemoplossing en het gezamenlijk uitvoeren van taken. Ze moeten regelmatig en kwalitatief hoogwaardig zijn om positieve ontwikkeling te stimuleren.

Betekenis voor de praktijk

Het model onderstreept het belang van betrokkenheid, stabiliteit en kwaliteit van interactie. In de praktijk betekent dit dat opvoeders en leerkrachten alert moeten zijn op de behoeften van het kind en bewust moeten inzetten op relatievorming en interactie. Zo worden **generatieve disposities** ontwikkeld: eigenschappen als volharding, betrokkenheid en zelfsturing, die essentieel zijn voor levenslange ontwikkeling.

Kritiek en weerwoord

Sommige critici vonden het model te individualistisch of te weinig gericht op sociale interactie. Dit lijkt echter onterecht, aangezien het bio-ecologische model expliciet stelt dat sociale relaties en communicatie essentieel zijn voor de effectiviteit van proximale processen.

Slotbeschouwing

Bronfenbrenner's model is een krachtig raamwerk dat de complexiteit van ontwikkeling zichtbaar maakt. Het verbindt psychologische en pedagogische theorieën met concrete opvoedings- en onderwijsvraagstukken. Door de nadruk op wederkerige interacties binnen contexten biedt het een genuanceerd en dynamisch perspectief op menselijke ontwikkeling, met blijvende waarde voor onderzoek, beleid en praktijk.